

**L'Agenda
urbana de
Catalunya
avança**

Participa-hi!

Sessió de treball 2

12 de juny de 2019
Fundació Universitària
del Bages, Manresa

MODEL DE CIUTAT

01 MODEL URBÀ

De 9 a 11.30 h

02 ECOSISTEMES URBANS I BIODIVERSITAT

De 12 a 14.30 h

03 INCLUSIÓ SOCIAL

De 16 a 18.30 h

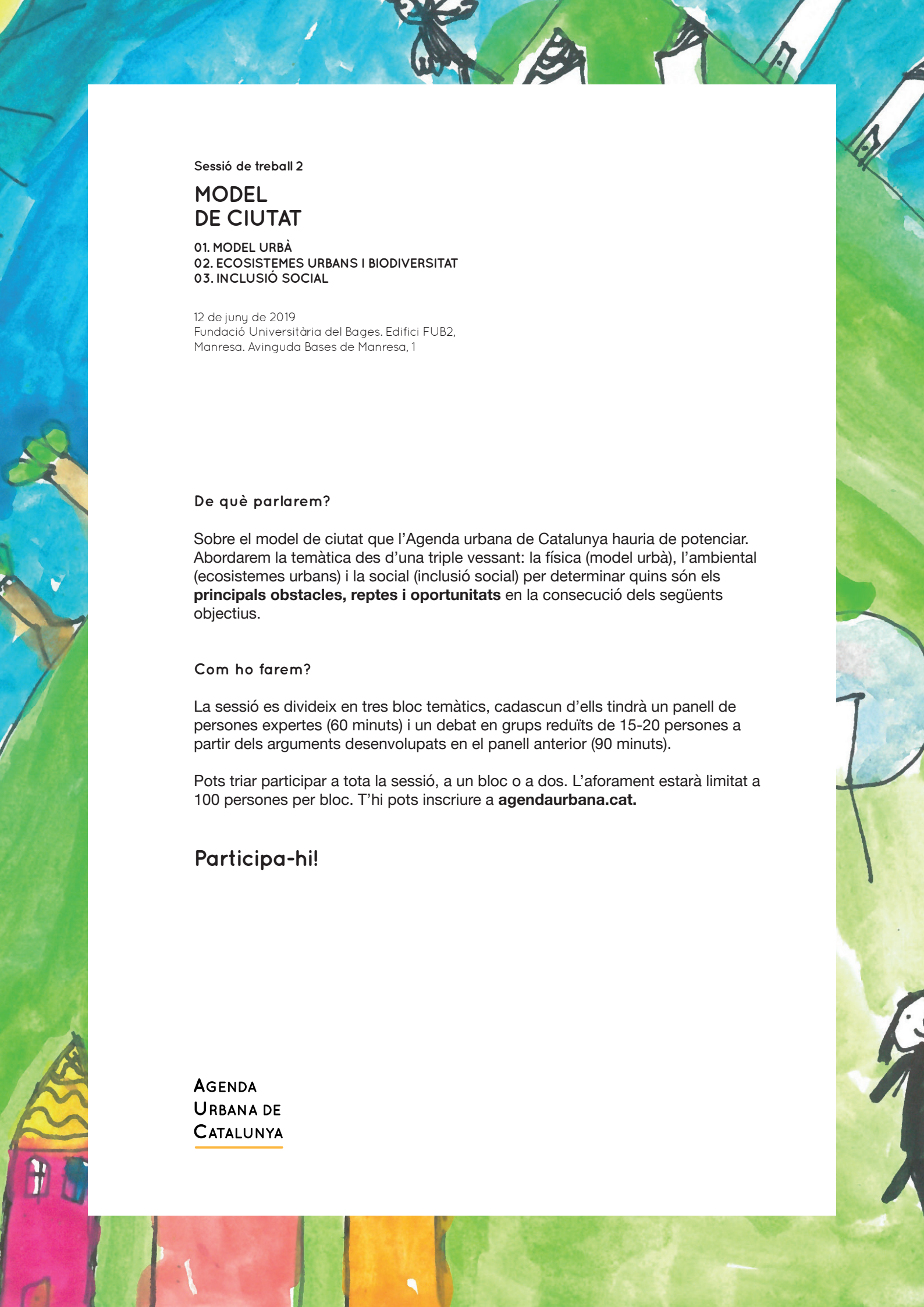
@ AgendaUrbanaCat
#FemAgendaUrbana

IMPLEMENTING
THE NEW
URBAN AGENDA

**AGENDA
URBANA DE
CATALUNYA**

Sessió de treball 2

MODEL DE CIUTAT

01. MODEL URBÀ
02. ECOSISTEMES URBANS I BIODIVERSITAT
03. INCLUSIÓ SOCIAL

12 de juny de 2019
Fundació Universitària del Bages. Edifici FUB2,
Manresa. Avinguda Bases de Manresa, 1

De què parlarem?

Sobre el model de ciutat que l'Agenda urbana de Catalunya hauria de potenciar. Abordarem la temàtica des d'una triple vessant: la física (model urbà), l'ambiental (ecosistemes urbans) i la social (inclusió social) per determinar quins són els **principals obstacles, reptes i oportunitats** en la consecució dels següents objectius.

Com ho farem?

La sessió es divideix en tres bloc temàtics, cadascun d'ells tindrà un panell de persones expertes (60 minuts) i un debat en grups reduïts de 15-20 persones a partir dels arguments desenvolupats en el panell anterior (90 minuts).

Pots triar participar a tota la sessió, a un bloc o a dos. L'aforament estarà limitat a 100 persones per bloc. T'hi pots inscriure a **agendaurbana.cat**.

Participa-hi!

AGENDA
URBANA DE
CATALUNYA

MODEL URBÀ

La configuració de les ciutats pot contribuir a una millor gestió dels recursos naturals, a una utilització racional del territori, a l'increment de l'eficiència energètica, la reducció de la mobilitat, l'augment de l'accessibilitat als béns i serveis i connectivitat humana, la cohesió social, i en definitiva a la millora de la qualitat de vida de les persones. Es planteja centrar el debat en les següents àrees temàtiques.

Renovació urbana

Existeixen els instruments adequats per abordar la renovació urbana?

Les actuacions de rehabilitació dels teixits urbans preexistents i les polítiques de regeneració urbana permeten aprofitar les potencialitats de la ciutat construïda. Tanmateix cal considerar que, en recuperar les zones degradades es poden generar externalitats negatives tals com la gentrificació, la segregació urbana, l'extinció de drets i activitats o el realotjament de persones. Existeixen instruments legislatius i de gestió que afavoreixin la renovació? Quines dificultats existeixen a l'hora de reciclar els teixits urbans?

Dispersió urbana

Tenim ciutats massa poc denses?

La compacitat del teixit urbà redueix el consum de sòl i de recursos naturals, afavoreix la proximitat entre béns, persones i serveis reduint la mobilitat, facilita la implantació de transport públic i redueix el consum energètic. Aquest objectiu, però, planteja les següents preguntes: Són suficients les densitats de les ciutats catalanes? Cal augmentar les alçades dels edificis? És viable el manteniment de les urbanitzacions amb baixes densitats? És necessari un escenari de creixement zero a les ciutats?

Diversitat d'usos

S'estan empobrint el nombre de relacions que es donen a les nostres ciutats?

Augmentar la complexitat d'usos i activitats facilita l'accés dels ciutadans als serveis i augmenta les interaccions tant socials com econòmiques. Tanmateix, la concentració d'usos residencials en baixa densitat, l'agrupació de centres comercials i d'oci a les perifèries, la terciarització dels teixits industrials o la massificació turística, són alguns indicadors de manca de diversitat que presenten les ciutats catalanes. Existeixen mesures per desactivar la concentració d'àrees especialitzades als centres urbans? Tenim instruments per a moderar la dependència a la indústria turística dels municipis costaners?

Financiarització de la ciutat

S'ha supeditat la funció social de la ciutat als interessos de mercat?

Les reformes polítiques, econòmiques i monetàries de les darreres dècades han portat a un procés de financiarització de la economia que també incorpora a les ciutats com un potencial actiu econòmic; els mercats de sòl i el sector immobiliari formen part d'una nova frontera d'inversió. Es plantegen preguntes com: Està suficientment regulat aquest fenomen?

Segregació social

Estan els nostres hàbitats urbans en disposició de garantir el dret a la ciutat?

Des de la crisi econòmica s'ha produït un augment de la precarietat laboral, l'atur i la pobresa, acompanyades de l'increment del preu dels habitatges. Aquest escenari ha produït un augment de la segregació espacial, i els diferents estrats socials es concentren a barris de les ciutats segons la seva renda. Alhora, en els àmbits metropolitans de Catalunya existeixen diferències substancials entre les rendes mitges de municipis amb contigüitat física. Quins són els principals esculls per erradicar la segregació espacial?

12 de juny de 2019
De 9 a 11.30 h

Panel

Pol Ansó

Vice-president de la Confederació de Federacions d'Associacions de Veïns de Catalunya

Adriana Ciocoletto

Arquitecta de l'equip de Col·lectiu Punt 6, urbanisme amb perspectiva de gènere

Jose Maria Llop Torné

Arquitecte urbanista. Director de la càtedra UNESCO Ciutats Intermedies de la Universitat de Lleida

Carlos Rodríguez Ferrer

Director d'Unió de Polígons Industrials de Catalunya

Rosa Vilella

Sub-directora d'Estratègies Territorials de la Secretaria d'Hàbitat Urbà i Territori del Departament de Territori i Sostenibilitat

Moderador

Carles Carreras

Catedràtic de Geografia Humana. Universitat de Barcelona

ECOSISTEMES URBANS I BIODIVERSITAT

A Catalunya durant les darreres dècades s'ha originat un gran desenvolupament urbà. S'ha produït una forta ocupació del territori i la conseqüent afectació de recursos naturals, ecosistemes i paisatges. La fragmentació i l'artificialització del sòl provoquen la pèrdua de valors naturals i de les funcions ambientals del territori. D'altra banda, les ciutats han de fer front al possible increment de riscos climàtics: onades de calor, sequeres i inundacions. En aquest context, la naturalització dels espais lliures ajuda a reduir l'efecte "d'illa de calor", permet la infiltració d'aigua i la recàrrega dels aqüífers i redueix els impactes de les inundacions. Es planteja centrar el debat en les següents àrees temàtiques.

Ciutat verdes

Està en l'agenda de les ciutats la renaturalització dels seus espais urbans?

L'articulació i vertebració dels sistemes naturals del territori amb els espais lliures urbans (infraestructures verdes i blaves) és un atribut, no només ambiental, sinó també un indicador de qualitat urbana. Per altra banda, en la construcció de ciutats verdes la implicació de la ciutadania i sector privat també poden ser crucials mitjançant, entre d'altres, la consolidació de cobertes i façanes verdes o bé l'enjardinament d'espais privatis. Conscients de l'impacte positiu de la natura en el benestar i la salut, s'escau preguntar-nos el següent: existeixen estímuls suficients per implicar a la ciutadania i als sectors privats? S'està urbanitzant d'acord amb patrons verds? La planificació urbanística és sensible a la necessitat d'infraestructures verdes?

Fragmentació ecològica

Com articulem el creixement urbà amb els corredors ecològics?

El creixement urbà exacerbada provoca una forta ocupació del territori, la destrucció de recursos, ecosistemes, paisatges i, també, la fragmentació ecològica, amb una important pèrdua de valors naturals i de les funcions ambientals. Arran de les tensions generades per les àrees urbanes, és essencial garantir una òptica supramunicipal en la planificació urbana a l'hora de minimitzar els impactes ecològics. Però els principis d'eficiència territorial i de coordinació entre sistemes urbans i naturals no sempre es consideren des d'una mirada exclusivament local, de vegades orientada a l'oportunitat o a la conjuntura. És la governança estimul o barrera pel manteniment dels valors naturals del territori i de la seva coherència? Existeixen suficients instruments que impedeixin la subordinació dels valors naturals al vector econòmic?

Serveis ecosistemàtics

Aprofiten les ciutats catalanes el seu potencial en la provisió de serveis ecosistemàtics?

En el camp de la biodiversitat, l'artificialització del sòl, tant dels espais urbanitzats com de les infraestructures que hi són associades, contribueix a la pèrdua de valors naturals i de les funcions ambientals del territori. En aquest sentit, l'exercici de garantir una dotació adequada d'espais verds redueix en el benestar de la ciutadania i en la millora de la provisió de serveis ecosistemàtics de regulació (clima, cicle de l'aigua, erosió del sòl, pol·linització, etc.) i de suport (processos naturals de l'ecosistema).

Biodiversitat urbana

Existeixen polítiques eficients per la protecció de les espècies urbanes?

Als pobles i les ciutats trobem gran quantitat d'espècies d'animals: als jardins, a la via pública i, fins i tot, a les nostres cases. La majoria d'aquestes espècies són silvestres i estan protegides per la llei, fet que comporta que els governs locals tinguin deures especials envers aquests animals. La presència de biodiversitat és un indicador de la qualitat ambiental dels hàbitats urbans i les espècies que els habiten tenen una funció reguladora de l'ecosistema. El vincle entre la biodiversitat i la ciutat és evident perquè moltes d'aquestes espècies aprofiten estructures de les edificacions (esquerdes a paraments, ampits, cornises, falsos sostres, forats de les persianes) per fer-hi el niu o simplement refugiar-s'hi.

12 de juny de 2019
De 12 a 14.30 h

Panel

Marta Ball-Ilosera

Portaveu de la plataforma SOS Costa Brava

Joan Marull

Biòleg, cap de l'àrea d'ecologia i territori de l'Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona

Marga Pares

Cap del Programa de Biodiversitat de la Direcció d'Espais Verds i Biodiversitat de l'Ajuntament de Barcelona

Carme Rosell

Directora i sòcia fundadora de MINUARTIA

Moderadora

Eulàlia Comas

Biòloga, tècnica del Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible

INCLUSIÓ SOCIAL

L'exclusió social es defineix com "el resultat d'un procés dinàmic d'acumulació i combinació de factors diversos de desavantatge, vinculats a diferents aspectes de la vida personal, social, cultural i política dels individus". La recent crisi econòmica va augmentar els indicadors d'exclusió social. Situacions d'exclusió social, dificultats per mantenir l'habitatge o pagar els serveis bàsics són cada vegada més freqüents. Per tant, calen mesures de resposta immediata dirigides a les persones que pateixen situacions de desavantatge econòmic i social en l'àmbit dels hàbitats urbans. Es planteja centrar el debat en les següents àrees temàtiques.

Barris degradats

És l'urbanisme un instrument eficaç per millorar la inclusió social?

La pobresa i l'exclusió social són fenòmens que es donen cada vegada més a les nostres ciutats, generant barris degradats, estigmatització i exclusió social. Són freqüents les diferències entre àrees urbanes de les ciutats pel que fa a la renda mitja per càpita, el fracàs escolar, l'esperança de vida o l'obesitat infantil. Les regeneracions urbanes realitzades a diferents barris mostren reduir les desigualtats però, fins a quin extrem? Per altra banda, tret d'algunes excepcions, els instruments de planificació urbanística no solen incorporar el vector social en la seva concepció i posterior gestió. Cal una visió més holística en la redacció del planejament urbanístic? Quines àrees de millora hi ha per recórrer en la millora de barris?

Exclusió residencial

Poden les ciutats garantir el dret universal a l'habitatge?

Els efectes de la crisi immobiliària i l'augment dels preus del lloguer ha comportat que, en especial a la regió metropolitana de Barcelona, una quantitat significativa de joves i famílies amb menys recursos no puguin mantenir ni accedir a un habitatge digne. Complementàriament, fenòmens com la sobreocupació, els infrahabitatges o el sensellarisme han esdevingut una tendència creixent a moltes de les grans ciutats de Catalunya. Malgrat algunes ciutats treballen en la mitigació d'aquesta problemàtica, és pertinent preguntar-se si les accions municipals són suficients per a l'erradicació de l'exclusió, i en cas negatiu, quines són les eines i instruments que són necessaris.

Segregació espacial i territorial

Quins reptes tenen les ciutats i els territoris en matèria de connectivitat?

En un context sociolaboral condicionat per la precarietat, la facilitació de mitjans per l'accés al lloc de treball és un aspecte fonamental per a la integració dels ciutadans en el mercat laboral. Els dèficits en el transport públic i les infraestructures de mobilitat, però també l'existència d'una fractura digital (generacional, social, però també territorial), poden comportar dificultats en l'accés als serveis, als béns i a les oportunitats que els hàbitats urbans ofereixen.

Pobresa energètica

Les ciutats són actors essencials per pal·liar la pobresa energètica?

A Catalunya l'any 2013 hi havia 193.000 llars (6,9% del total) que no podien assumir la despesa per mantenir l'habitatge a una temperatura adient. Més enllà del vector social, part de la problemàtica obeeix a factors vinculats a la ciutat, tals com la manca d'eficiència energètica del confort de les llars o bé la dificultat en implementar models d'energies sostenibles que abarateixin la factura. Des de l'òptica urbana s'ha treballat en els darrers anys per mitigar aquest fenomen, tant des de les instàncies públiques (ajuts, programes, subsidis), com des del sector privat (cooperatives, comunitats d'energia, etc.). Quines prioritats cal establir en el marc de les polítiques urbanes per lluitar contra la pobresa energètica?

Bretxes generacionals

Estan preparades les ciutats per afrontar l'envelliment demogràfic creixent?

Els joves i la gent gran són col·lectius vulnerables a les ciutats. De fet, l'índex de dependència de la gent gran passarà del 26,5 l'any 2013 a 55,9 l'any 2051. En d'altres paraules, aquest índex es duplicarà en pràcticament tres dècades. Com han d'adaptar-se els espais públics, el transport o els equipaments per fer front a l'envelliment? Quins nous requeriments sorgiran al respecte? Quines polítiques urbanes cal adreçar als joves?

12 de juny de 2019
De 16 a 18.30 h

Panel

Joan Batlle

*Director de Programes Socials
d'Habitatge de l'Agència de l'Habitatge
de Catalunya*

M. Àngels Cabasés

*Directora del Centre d'Estudis sobre
Joventut i Societat de la Universitat de
Lleida*

Helena Cruz

*Geògrafa de l'Institut d'Estudis
Regionals i Metropolitans de Barcelona*

Sònia Fuentes

*Presidenta d'Entitats Catalanes d'Acció
Social*

Núria Menta

*Directora de Serveis d'Intervenció Social
a Grups Poblacionals Vulnerables de
l'Ajuntament de Barcelona*

Moderador

Francesc Iglesias

*Secretari d'Afers Socials i Famílies
del Departament de Treball, Afers
Socials i Famílies*